

Patrick Spriet, *Een tragische minnares. Rachel Baes, Joris van Severen, Paul Léautaud en de surrealisten*, Leuven, Van Halewyck, 2002, 328 pp., € 22,50, ISBN 90-5617-300-6.

Gekooïd verlangen. Jane Graverol, Rachel Baes en het surrealisme, Gent-Amsterdam, Ludion, 2002, 202 pp., € 30, ISBN 90-5544-404-9.

Ongeveer de helft van de biografie van Rachel Baes (Elsene, 1912-Brugge, 1983) die Patrick Spriet onlangs publiceerde, is gewijd aan de amoureuze relatie van deze schilderes, artistieke muze en societytype, met Verdinaso-leider Joris Van Severen (1894-1940), die zich afspeelde tussen 1936 en 1940. Rachel Baes stelde later dat Van Severen dé grote liefde van haar leven was geweest en droeg in aanzienlijke mate bij tot de cultus die zich na zijn tragische dood in Abbeville bij het begin van de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde en die tot op vandaag voortduurt.

Echt nieuwe of vernieuwende elementen, onthullingen of inzichten bevat dit historisch-journalistieke portret van deze passionele *grande dame* niet, maar het boek bevestigt wel hoe complex, moeilijk grijpbaar en intrigerend de persoonlijkheid van Joris Van Severen was, zowel politiek-maatschappelijk en intellectueel als psychologisch-emotioneel. Wat er ook van zij, deze publicatie herleidt Joris Van Severen alvast tot meer menselijke en dagdagelijkse proporties en levert op die manier een waardevolle bijdrage tot een betere inschatting van de reële historische betekenis van deze nog altijd controversiële West-Vlaming.

Rachel Baes krijgt met deze monografie, de retrospectieve van haar schilderwerk (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen, 6 april-23 juni 2002) en de begeleidende catalogus onder de titel *Gekooïd verlangen*, wat haar als niet echt trendsettende, maar toch veel meer dan middelmatige figuur (of icoon?) (kunst)historisch toekomt: een min of meer blijvende, maar kritische hommage.

[NICO VAN CAMPENHOUT]